

PROTOKOLL
for
møte i Omsetningsrådet
torsdag 19. september 2024 kl. 17:00
på
Thon Hotel EU, Brussel

Møtet ble hevet kl. 17:55.

Til stede:	Björg Tørresdal, Thea Susanne Skaug, Bjørn Gimming, Tor Jacob Solberg (digitalt), Johan Narum, Anne Jødahl Skuterud, Kristin Taraldsrud Hoff (vara for Gaute Lenvik), Bjørn-Ole Juul-Hansen, Ann Elise Hildebrandt (vara for Anne Berit Aker Hansen), Vidar Olsen (digitalt) og Marit Haugen
Forfall:	Gaute Lenvik, Anne Berit Aker Hansen
Fra Landbruksdirektoratet:	Nina Strømnes Rodem, Eli Reistad, Mari Vengnes, Sander Mardal, Ingvild Holth, Kari Helen Telfer, Hans Peder Hvide Bang, Hege Heiberg, Ellen Karin Solevåg og Ida Louise Bjønness

Saksliste

073/24	Godkjenning av innkalling og dagsorden	2
074/24	Godkjenning av protokoll fra forrige møte	4
075/24	Orientering fra markedsregulator	6
076/24	Alle - Møteplan for Omsetningsrådet 1. halvår 2025	8
077/24	Egg og melk – Satser for prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder for 2025	10
078/24	Kjøtt - Forsikring av reguleringslager	19
079/24	Kjøtt - Markedsregulerende tiltak storfe	31

Sak nr.: 073/24	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 19.09.2024	Tittel: Godkjenning av innkalling og dagsorden	Saks nr.: 24/71833-1

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Innkalling og dagsorden godkjennes.

Godkjenning av innkalling og dagsorden

Saksdokumenter er sendt ut elektronisk til medlemmer og varamedlemmer. Dokumentene er også lagt inn i skyløsningen Jottacloud. Vedlegg er kun tilgjengelig her.

Sak nr.: 074/24	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 19.09.2024	Tittel: Godkjenning av protokoll fra forrige møte	Saks nr.: 24/71833-2

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Protokollen fra møtet 20. august 2024 godkjennes.

Godkjenning av protokoll fra forrige møte

Det har ikke kommet merknader til utsendt protokoll.

Sak nr.: 075/24	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 19.09.2024	Tittel: Orientering fra markedsregulator	Saks nr.: 24/71833-3

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Presentasjonene fra markedsregulatorene tas til orientering.

Orientering fra markedsregulator

Det ble gitt følgende orienteringer fra markedsregulatorene:

• Korn	Anne Jødahl Skuterud
• Kjøtt og egg	Johan Narum
• Melk	Marit Haugen

Presentasjonene er lagt ut i skyløsningen Jottacloud.

Sak nr.: 076/24	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 19.09.2024	Tittel: Alle – Møteplan for Omsetningsrådet 1. halvår 2025	Saks nr.: 24/69040-1

Beskrivelse

I tabellen under foreslås møtedatoer for Omsetningsrådet for første halvår 2025.

Dato	Aktuelle saker
Torsdag 6. februar	Eventuelle saker
Torsdag 20. mars	Eventuelle saker
Onsdag 23. april	Regnskap for 2024 for faglige tiltak, opplysningsvirksomhet og markedsregulators administrasjonsgodtgjørelse m.m.
Onsdag 21. mai	Regnskap og årsmelding 2024
Tirsdag 17. juni	Satser i markedsreguleringen for egg og kjøtt 1. halvår 2025, eventuelle endringer i satser for omsetningsavgift 2. halvår 2025, maksimalsats omsetningsavgift korn 2025/2026, satser priskompensasjon skilling av egg 2. halvår 2025 m.m.

Fysiske møter holdes i lokalene til Landbruksdirektoratet. Sekretariatet vurderer i samarbeid med leder om møtene gjennomføres fysisk eller digitalt når vi har oversikt over hvilke saker som skal behandles.

Følgende helligdager/ferieperioder er forsøkt unngått:

- Vinterferie uke 8 og 9, mandag 17. februar — fredag 28. februar
- Påskeuken, mandag 14. april — mandag 21. april
- Arbeidernes dag, torsdag 1. mai
- Norges nasjonaldag, lørdag 17. mai
- Kristi himmelfartsdag, torsdag 29. mai
- Andre pinsedag, mandag 9. juni

De foreslåtte datoene er også sjekket mot aktivitetskalenderen til Norsk Landbrukssamvirke.

Hjemmel

Forutsetninger

Vedlegg

Forslag til vedtak

Følgende møtedatoer fastsettes for Omsetningsrådet for 1. halvår 2025:

Torsdag 6. februar 2024 kl. 10:00
Torsdag 20. mars 2024 kl. 10:00
Onsdag 23. april 2024 kl. 10:00
Onsdag 21. mai 2024 kl. 10:00
Tirsdag 17. juni 2024 kl. 10:00

Møtebehandling

Møtedatoene ble diskutert, og det kom forslag til alternative datoer. Med dette ble saken

enstemmig vedtatt.

Vedtak

Følgende møtedatoer fastsettes for Omsetningsrådet for 1. halvår 2025:

Torsdag 6. februar 2024 kl. 10:00

Torsdag 20. mars 2024 kl. 10:00

Onsdag 23. april 2024 kl. 10:00

Fredag 23. mai 2024 kl. 10:00

Tirsdag 17. juni 2024 kl. 10:00

Sak nr.: 077/24	Sektor: Egg og melk	Styre/råd: OR
Behandling: 19.09.2024	Tittel: Egg og melk – Satser for prisnedskriving ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder for 2025	Saks nr.: 24/69142-6

Beskrivelse

Saken gjelder fastsettelse av satser for prisnedskriving ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder for 2025.

Satsene, som skal fastsettes i forskrifts form, sendes herved på høring til rådets representanter som representerer et bredt utvalg av berørte interesser. Det legges til grunn at høringen skjer muntlig i møtet 19. september 2024 jf. forvaltningsloven § 37. Dette er i tråd med langvarig praksis for behandling av endring av satser i Omsetningsrådet.

Tine foreslår i brev av 21. august 2024 at satsene for prisnedskriving av melkeprodukter til spesialmarkeder for 2025 settes til kr 5,50 per kg for naturell yoghurt, kr 27,00 per kg for hvitost og kr 0,00 per kg for smør. Dette er tilsvarende satser som ble vedtatt for 2024.

Nortura SA foreslår i brev av 26. august 2024 at sats for priskompensasjon for egg og eggprodukter til spesialmarkeder i 2025 settes til kr 3,00 per kg for egg og kr 0,00 per kg for eggprodukter. Dette er samme satser som gjelder for 2024.

Landbruksdirektoratets innstilling er i tråd med forslaget fra Tine SA og Nortura SA.

Hjemmel

Lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror (omsetningsloven) § 11 første ledd.

Forskrift 22. juni 2020 nr 1400 om prisnedskriving ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder § 6.

Forutsetninger

Vedlegg

Brev fra Nortura datert 26. august 2024

Brev fra Tine SA datert 21. august 2024

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Omsetningsrådet vedtar følgende endringsforskrift:

«Forskrift om endring i forskrift om prisnedskriving ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder

Fastsatt av Omsetningsrådet 19.09.2024 med hjemmel i lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 11 første ledd.

I forskrift 22. juni 2020 nr. 1400 om prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder gjøres følgende endringer:

§ 6 femte ledd skal lyde:

Omsetningsråder fastsetter satsene forskuddsvis en gang per år med grunnlag i satsene foreslått i henhold til første ledd. Satser for prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder i perioden 1. januar 2025- 31. desember 2025 skal være som følger

Egg	kr	3,00	per kg
Eggprodukter	kr	0,00	per kg
Naturell yoghurt	kr	5,50	per kg
Hvitost	kr	27,00	per kg
Smør	kr	0,00	per kg

II

Endringene trer i kraft 1. januar 2025»

Egg og melk – Satser for prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder for 2025

Tine SA og Nortura SA har foreslått satser for prisnedskrivning ved salg av henholdsvis melkeprodukter og egg/eggprodukter til spesialmarkeder i 2025.

Etter § 7 i forskriften skal prognoser for salg til spesialmarkeder kommende år foreligge 1. september året før for deltakelse i ordningen. Landbruksdirektoratet som sekretariat for Omsetningsrådet har sammenstilt prognosene.

Satsene, som skal fastsettes i forskrifts form, sendes herved på høring til rådets representanter som representerer et bredt utvalg av berørte interesser. Det legges til grunn at høringen skjer muntlig i møtet 19. september 2024 jf. forvaltningsloven § 37. Dette er i tråd med langvarig praksis for behandling av endring av satser i Omsetningsrådet.

Omfanget av prisnedskrivning av melkeprodukter til spesialmarkeder

De totale kostandene til prisnedskrivning i spesialmarkeder utgjorde i 2023 4 714 610 kroner i. Det ble utbetalt prisnedskrivning på grunnlag av et salg på totalt 208 456 kg. Kvantaene fordelte seg slik:

Fordeling av prisnedskrivning på produkter i 2023, kg

Produktgruppe	Mengde, kg
Yoghurt	25 478
Ost	182 978
Total	208 456

Sammenlignet med 2022 er total prisnedskrivning redusert med om lag 0,4 mill. kroner. Salget totalt er redusert med rundt 20 000 kg, en reduksjon på om lag 9 prosent. Reduksjonen skyldes en nedgang i salg av både hvitost og yoghurt. Informasjon om salg til spesialmarkeder i 2024 vil først foreligge våren 2025, etter at oppgavene for 2024 er sendt inn.

De siste fem årene har kostnadene til prisnedskrivning av melkeprodukter til spesialmarkeder vært som vist i tabellen under:

Prisnedskrivning av melkeprodukter til spesialmarkeder fra 2019 til 2023

År	Kostnad (mill. kr)
2019	7,20
2020	6,24
2021	5,43
2022	5,10
2023	4,71

Omfanget av prisnedskrivning av egg til spesialmarkeder

Mengden egg som har gått til spesialmarkeder de siste fem årene har variert fra ca. 400 til nærmere 700 tonn per år. Prisnedskrivning til spesialmarkeder har aldri vært benyttet for eggprodukter, så mengden gjelder bare hele egg. Den totale kostnaden for prisnedskrivning av egg til spesialmarkeder har variert fra 1,0 til 2,0 mill. kroner de siste fem årene. Kvantaene og kostnadene er fordelt slik per år:

Prisnedskrivning av egg til spesialmarkeder fra 2019 til 2023

År	Mengde (kg)	Kostnad (mill. kr)
2019	662 773	1,65
2020	447 541	1,00
2021	614 395	1,84
2022	649 700	1,95
2023	501 354	1,50

Markedsregulators forslag til satser på melkeprodukter

I brev datert 21. august 2024 kommer Tine med forslag til nye satser for 2025.

I forslaget til satser for 2025 har Tine vurdert prisøkninger i det norske markedet, målprisøkningen den 1. juli 2024, valutakurser og prisøkninger internasjonalt.

Oppsummert vurderer Tine, basert på faktorene nevnt over, at norske meieriprodukter ikke har fått svekket sin stilling mot tilsvarende meieriprodukter fra andre land. En forventning om en fortsatt svak krone er sentral i denne vurderingen.

På bakgrunn av dette foreslår Tine følgende satser for 2025:

Yoghurt, naturell	kr 5,50 per kg
Hvitost, alle typer	kr 27,00 per kg
Smør, alle typer	kr 0,00 per kg

Markedsregulators forslag til satser på egg og eggprodukter

I brev datert 26. august 2024 kommer Nortura med forslag til satser for 2025.

Før forskriften trådte i kraft 1. januar 2021 ble satsen for egg til spesialmarkeder fastsatt av Nortura forskuddsvis minst hvert kvartal og kun ut fra en beregnet prisdifferanse. I tidligere retningslinjer for markedsregulering av egg, § 2-3 Spesialmarkeder stod det følgende: «Ved salg av skallegg godtgjøres differansen mellom varens engrospris og en beregnet pris fastsatt av Landbruksdirektoratet på bakgrunn av verdensmarkedspriser. Denne beregnede prisen blir fastsatt fire ganger årlig.» Satsen ble derfor beregnet både ved nye internasjonale priser og ved endringer i engrospris.

Norsk engrospris på egg endres ganske sjelden, men eggprisen endres relativt ofte og til dels mye i verdensmarkedet. Dermed har det vært hyppige (minst hvert kvartal) og ganske betydelige endringer av eggsatsen:

	2018	2019	2020
1. kvartal	0,00	1,38	1,75
2. kvartal	0,00	2,06	0,00
3. kvartal	5,86	3,30	1,22
4. kvartal	4,53	3,11	3,96

For 2021 til og med 2024 har satsene vært:

Egg kr 3,00 per kg

Eggprodukter kr 0,00 per kg

Formålet med ordningen er etter § 1 i forskriften; «Formålet med tiltaket etter denne forskriften er å øke omsetningen av melk og egg, og å bedre markedsbalansen ved tilbudsoverskudd.» Nortura ser konkret at det for egg er et behov for at salgskanalen spesialmarkeder opprettholdes med samme mengde som i dag for å unngå at det blir et markedsoverskudd i årene fremover. Nortura mener derfor at det bør legges opp til at salg av egg til spesialmarkeder videreføres med om lag samme betingelser.

Etter forskriften skal satsen ses sammen med salgspris, og ikke, som tidligere, verdensmarkedspris. Salgsprisen i dette markedet må imidlertid vurderes opp mot importpriser, skriver Nortura. Ved årlig forskuddsfastsettelse av sats er det nødvendig å ta noe høyde for internasjonale prissvingninger som kan komme i perioden.

Prisnedskriving ved salg til spesialmarkeder har ikke vært benyttet for eggprodukter. Nortura skriver at slik det er definert i markedsreguleringen er dette industriprodukter, som ikke selges til spesialmarkeder. Nortura mener det er riktig å videreføre praktiseringen. Markedsreguleringen bør i utgangspunktet omfatte hele eggproduksjonen slik den kommer fra produsenten, og ekstra stimulering til salg av enkelte skilleprodukter isolert vil kunne forstyrre balansen. For 2025 finner Nortura det ikke riktig å bruke midler på prisnedskriving av eggprodukter i spesialmarkeder.

Nortura mener det er viktig å legge en langsiktig vurdering til grunn for salg av egg til spesialmarkeder. Nortura foreslår derfor at satsen må videreføres for å sikre dette markedet for norske egg, men de mener det ikke vil være rett å benytte unødvendig store midler over markedsreguleringen.

For å stimulere til økt produksjon slik at man imøtekommer den økte innenlandske etterspørselen etter egg, har engrosprisen blitt løftet betydelig det siste året. Prisveksten i Norge har vært høyere enn for konkurrerende varer fra EU. Samtidig har kronen svekket seg noe i perioden.

Nortura foreslår at sats for priskompensasjon for egg og eggprodukter til spesialmarkeder i 2025 settes til:

Egg kr 3,00 per kg

Eggprodukter kr 0,00 per kg

Landbruksdirektoratets vurdering

Vurdering av satser for melkeprodukter

I 2007 gav arbeidsutvalget i Omsetningsrådet uttrykk for at det ikke burde være en økning i satsene for prisnedskriving på meieriprodukter ved salg til spesialmarkeder. Dette innebar at satsene skulle forbli stabile eller reduseres. Etter flere år med uendrede satser ble imidlertid satsene for yoghurt, hvitost og smør økt i 2016. Satsene for 2017 og 2018 forble uendret sammenlignet med 2016. I 2019 ble satsen for prisnedskriving av smør redusert til null, mens satsene for yoghurt og hvitost forble uendret på samme nivå. I 2024 ble satsen for hvitost økt med to kroner per kg.

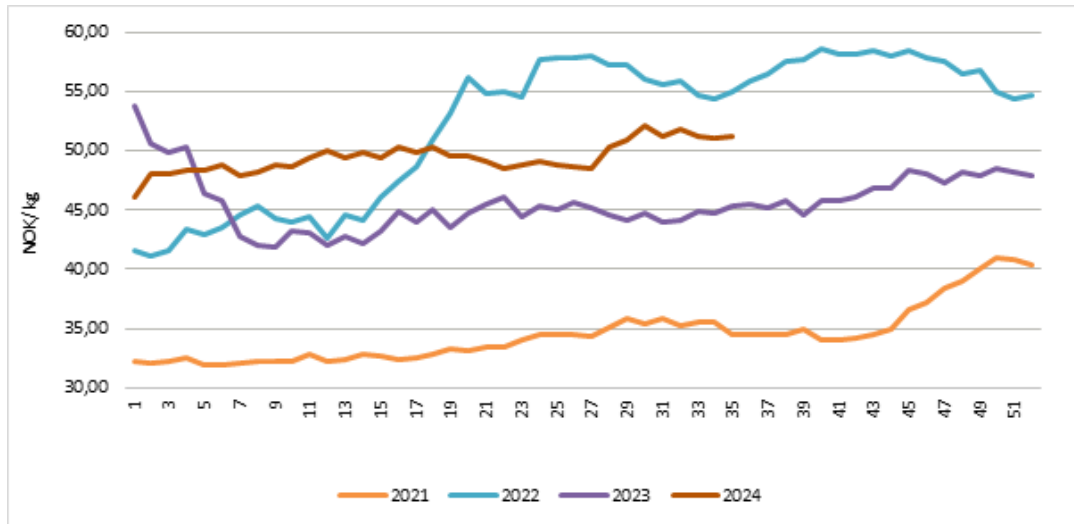
Prisene på meieriprodukter er mer ustabile enn hva de har vært i tidligere år. Dette er tilfelle

både for innenlandske priser og på verdensmarkedene. Siden satsene for spesialmarkeder settes så langt frem i tid, er det utfordrende å prognosere hva salgsprisen kommer til å bli og dermed hva som er en nødvendig prisnedskrivning for å kunne få solgt til dette markedet.

Vurdering av satser for enkeltprodukter

Ost

Satsen for hvitost ble økt fra kr 25,00 per kg til kr 27,00 per kg ved forrige satsfastsettelse. Tine foreslår å videreføre satsen på kr 27,00 per kg. Prisenivået internasjonalt og nasjonalt har holdt seg på noenlunde samme nivå relativt i år som i 2023, og foreslått sats er i tråd med gjeldende tollavgift. Direktoratet anbefaler satsen som Tine foreslår.

Engrospris på gouda fra Tyskland. Kilde: www.milchland.de.

Naturell yoghurt

Satsen for yoghurt har vært uendret på kr 5,50 per kg siden 2016. Tine foreslår å videreføre satsen på samme nivå også i 2025. Satsen for de tidligere årene gjaldt imidlertid for flere typer yoghurt, mens ordningen fra og med 2021 kun gjelder for naturell yoghurt.

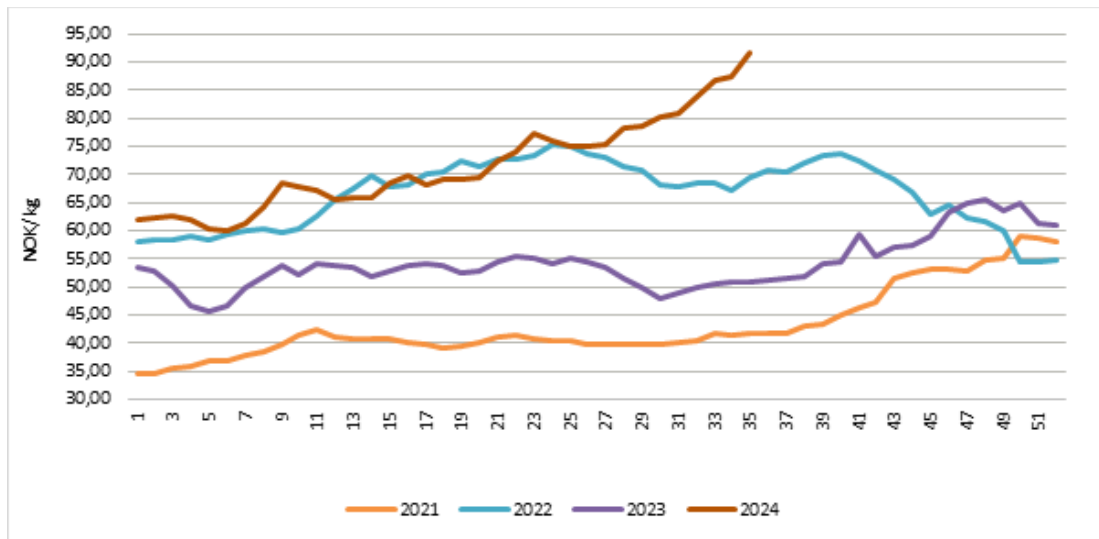
For yoghurt kan en ikke følge prisutviklingen på verdensmarkedet på samme måte som for ost og smør, da pris på yoghurt ikke noteres på børs. Landbruksdirektoratet har derfor sett på gjennomsnittlig importpris ved import til Norge, og brukt denne som en referansepris på verdensmarkedets pris. Gjennomsnittlig importpris for import av naturell yoghurt var kr 34,01 per kg i 2023, og kr 28,05 per kg i 2022. De første sju månedene i 2024 var tilsvarende importpris på naturell yoghurt kr 33,39 per kg.

Etter Landbruksdirektoratets vurdering er forskjellen mellom norsk pris og pris på verdensmarkedet større enn foreslått sats på kr 5,50 per kg. Landbruksdirektoratet mener derfor at satsen på naturell yoghurt kan anbefales i tråd med Tines forslag.

Smør

Tine foreslår at satsen videreføres i 2025. Satsen ble satt til null i 2019 og har deretter vært uforandret.

Prisenivået internasjonalt på de prisene Landbruksdirektoratet følger med på har så langt i år holdt seg relativt stabilt i forhold til 2022, og har variert fra om lag kr 45 per kg til kr 55 per kg.

Engrospris på smør i Tyskland. Kilde: Süddeutsche Butter- und Käsebörse. www.butterkaeseboerse.de.

Landbruksdirektoratets vurdering av prisforskjell mellom norsk pris og internasjonale priser viser at prisforskjellen er såpass stor at det kunne vært innført en sats på smør. Tine anbefaler likevel ikke dette, siden det selges en del norsk smør uten prisnedskrivning til disse markedene. Landbruksdirektoratet viser i denne sammenheng til at en skal søke å gjennomføre markedsreguleringen til lavest mulig kostnad. På denne bakgrunn anbefaler vi at Tines forslag om uendret sats på smør sendes på høring.

Konklusjon meieriprodukter

Landbruksdirektoratet anbefaler at Omsetningsrådet vedtar satser for prisnedskrivning av meieriprodukter ved salg til spesialmarkeder for 2025, i tråd med Tines forslag.

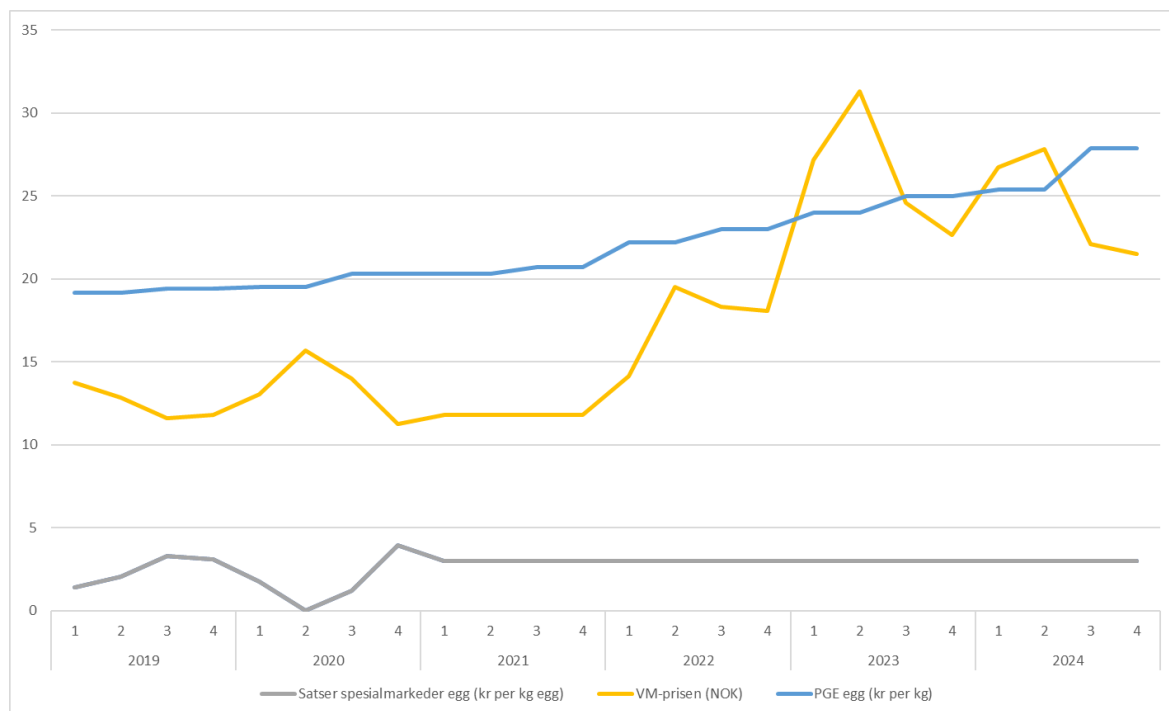
Tabellen under gir en oversikt over satsene i 2021, 2022, 2023, 2024 og foreslåtte satser for 2025.

	2021	2022	2023	2024	2025
	kr/kg	kr/kg	kr/kg	kr/kg	kr/kg
Yoghurt					
Naturell yoghurt	5,50	5,50	5,50	5,50	5,50
Hvitost	25,00	25,00	25,00	27,00	27,00
Smør	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Vurdering av satser for egg og eggprodukter

Ordningen for prisnedskrivning av egg og eggprodukter til spesialmarkeder har blitt brukt jevnlig i over to tiår i størrelsesorden fra 300 til 750 tonn egg per år. Med få reguleringstiltak bidrar tiltaket til å sikre en avsetningskanal for egg som bidrar til at det kan opprettholdes et tilbud om norske egg til konsum gjennom hele året.

Det har vært variasjon i satsen på egg til spesialmarkeder de siste seks årene. Satsen har variert fra null til nærmere fire kroner per kg egg siden 2019, og i gjennomsnitt har satsen ligget på kr 2,70 kg egg i denne perioden. I fire av disse årene, 2021, 2022, 2023 og 2024, har satsen vært lik på kr 3,00 per kg. Engrosprisen har økt jevnlig siden 2019, og verdensmarkedsprisen har variert stort fra ca. 11 til 31 kroner per kg.

Engrospris, verdensmarkedspris og sats spesialmarkeder egg 2019–2024

Siden satsene for spesialmarkeder settes så langt frem i tid, er det utfordrende å forutsi hva salgsprisen kommer til å bli og dermed hva som er en nødvendig prisnedskrivning for å kunne få solgt egg i dette markedet. Verdensmarkedsprisen for egg har holdt seg høyt i 2023 og 2024 med en nedgang rundt sommeren i år. Den vanlige trenden for egg er at etterspørselen går opp utover høsten og dermed går også verdensmarkedsprisen på egg også opp. Landbruksdirektoratet har beregnet verdensmarkedspris for 2024 for hvert kvartal basert på første uke i kvartalet. For fjerde kvartal er det siste tilgjengelige tall (uke 33) som ligger til grunn. Målt mot PGE har det ikke vært grunnlag for prisnedskrivning første halvår, mens verdensmarkedsprisene viser en fallende tendens andre halvår samtidig som PGE er økt med 2,50 kroner per kg. Differansene er vist i tabellen under:

År	Kvartal	Satser spesialmarkeder egg (kr per kg egg)	VM-prisen (NOK)	PGE egg (kr per kg)	Differande PGE og VM-pris (kr)
2024	1	3,00	26,72	25,4	-1,32
	2	3,00	27,83	25,4	-2,43
	3	3,00	22,08	27,9	5,82
	4	3,00	21,53	27,9	6,37

Satsene skal ha grunnlag i differansen mellom varens engrospris og salgspris, og ikke lenger verdensmarkedspris. Verdensmarkedsprisen gir likevel en indikasjon på mulig utvikling i salgspris og behov for kompensasjon. Eggprisene internasjonalt økte jevnt første halvår av 2023, før den snudde fra tredje kvartal 2023. Den samme trenden ser vi for 2024. De høye prisene har vært relatert til store utfordringer med fugleinfluenta globalt og reduksjon i produksjonen i mange land. PGE har økt jevnt de siste årene og økte ekstra mye fra første til andre halvår i år med kr 2,50 per kg grunnet stor etterspørsel etter egg og lite tilgjengelig vare. Landbruksdirektoratet har derfor ingen innvendinger mot Norturas forslag om en videreføring av årets sats på kr 3,00 per kg i 2025.

Prisnedskriving av eggprodukter til spesialmarkeder har ikke vært benyttet tidligere. Nortura beskriver eggprodukter som et industriprodukt som er vanskelig anvendelig til markedene definerte som spesialmarkeder. Forslaget fra Nortura til sats på eggprodukter er satt til null. For å motta prisnedskriving må søker sende inn prognose innen 1. september året før. Landbruksdirektoratet har ikke mottatt noen prognoser for eggprodukter for 2025 innen 1. september 2024, men har mottatt prognoser for egg. Det er dermed ingen aktører som kan søke om prisnedskriving for eggprodukter for 2025, jf. forskriften § 7. Landbruksdirektoratet har ingen innvendinger mot at satsen for eggprodukter er satt til null.

Landbruksdirektoratet anbefaler med dette at Omsetningsrådet vedtar satser for prisnedskriving av egg og eggprodukter ved salg til spesialmarkeder for 2025 i tråd med Norturas forslag.

Prognoser for salg til spesialmarkeder i 2025, jf. § 7 i forskriften

Det forutsettes at de som søker om prisnedskriving sender inn prognoser for kommende år innen 1. september. På basis av de prognosene Landbruksdirektoratet har mottatt innen fristen anslås et samlet behov på rundt 5,9 mill. kroner til prisnedskriving av melkeprodukter og om lag 1,7 mill. kroner til prisnedskriving av egg i 2025. For melkeprodukter omfatter prognosene naturell yoghurt og hvitost, mens prognosene for egg og eggprodukter omfatter egg.

Sak nr.: 078/24	Sektor: Kjøtt	Styre/råd: OR
Behandling: 19.09.2024	Tittel: Kjøtt – Forsikring av reguleringslager	Saks nr.: 24/51522-15

Beskrivelse

Nortura søker Omsetningsrådet om at forsikringskostnader for reguleringslageret for kjøtt dekkes av fondet for omsetningsavgift. Dette gjelder både dekning av forsikringspremie og egenandel i tilfelle skade. Samtidig ber Nortura om dekning for disse kostnadene fra og med 2023.

Landbruksdirektoratet innstiller i tråd med Norturas søknad.

Landbruksdirektoratet foreslår også at det vedtas en endring i retningslinjer for markedsregulering av kjøtt om fremtidig godtgjøring av forsikringspremie for reguleringslagring av kjøtt samt egenandel i tilfelle skade.

Hjemmel

Lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 11 første ledd (hjemmel for tilskudd)

Forskrift 22. oktober 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 1 fjerde ledd (konkurransenøytralitet)

Forskrift 22. oktober 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 3-1 fjerde ledd (kostnadene til markedsregulering lavest mulig)

Retningslinjer for markedsregulering av kjøtt, fastsatt av Omsetningsrådet 31. mars 2011, punkt 3-1-1, jf. forskrift 22. oktober 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 7-1

Forutsetninger

Vedlegg

Brev fra Nortura av 18. april 2024

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

1. Omsetningsrådet godkjenner at Nortura kan få dekket dokumenterte kostnader ved forsikring av reguleringslageret for kjøtt som gjelder brann-, vann-, innbrudds- og naturskade, samt andre plutselige og uforutsette hendelser. Kostnadsdekningen gjelder også egenandel på 5 mill. kroner.
2. Nortura får dekket omsøkte kostnader ved forsikringspremie for skadeforsikring av reguleringslageret for kjøtt for 2023 på 1 831 957 kroner.
3. Nortura får dekket omsøkte kostnader ved forsikringspremie for skadeforsikring av reguleringslageret for kjøtt for 2024 på 3 883 790 kroner.
4. Omsetningsrådet vedtar følgende endring i retningslinjer for markedsregulering av kjøtt, punkt 3-1-1, nytt fjerde ledd:

«Som en del av kostnadene ved reguleringslagring godtgjøres dokumenterte påløpte kostnader ved forsikringspremie for skadeforsikring av reguleringslagret vare, herunder paller, emballasje mv. som er nødvendig for å gjennomføre lagringen og som er omfattet av forsikringen. Skadeforsikring som kan dekkes gjelder brann-, vann-, innbrudds- og naturskader, samt andre plutselige og uforutsette hendelser. Dersom skade oppstår på reguleringslageret som dekkes av skadeforsikringen godtgjøres egenandel opp til 5 millioner kroner.»

Kjøtt - Forsikring av reguleringslager

Nortura søker i brev av 18. april 2024 om dekning av kostnader ved forsikring av reguleringslageret for kjøtt. Frem til nå har Nortura selv dekket kostnadene gjennom egne forsikringer. De ber nå om at disse kostnadene dekkes av fondet for omsetningsavgift på kjøtt etter dokumentasjon. Kostnaden gjelder både forsikringspremie og egenandel i tilfelle skade. De ber samtidig om at kostnadene for 2023 og hittil i 2024 blir dekket.

Norturas søknad om dekning av kostnader ved forsikring

Norturas søknad gjengis her i sin helhet:

«Dekning av kostnader ved forsikring av reguleringslager kjøtt

Varer som Nortura har på reguleringslager har inntil nå blitt dekket av Nortura sine egne forsikringer. Historisk har volumet og verdien av reguleringslageret vært beskjedent i forhold til dekningen på Nortura sin egen forsikring. Situasjonen er nå at både verdi og volum gjør at forsikringskostnaden for varer på reguleringslager er betydelig, samtidig som det har vært økt fokus på interne kostnader i selskapet, særlig i forbindelse med den ekstraordinære kostnadsøkningen i fjor.

Kostanden knyttet til forsikring av varebeholdningen på reguleringslager bør etter Norturas vurdering dekkes av omsetningsavgiftsmidler, på lik linje med andre kostnader forbundet med reguleringslagringen.

Regelverket

I retningslinjer for markedsregulering av kjøtt heter det 3-1-1 Lagringsgodtgjørelse, fjerde ledd, heter det:

«Kostnader ved fryselaagring og kapitalbinding godtgjøres etter faste satser. For lagring gjelder satsen per kg per måned. For kapitalbinding benyttes rentesats fastsatt av Landbruksdirektoratet. Beregningsgrunnlaget skal være månedens inngående beholdning. Det forutsettes at den bokførte lagerbeholdning justeres for svinn minst en gang årlig.»

Forsikring er ikke nevnt spesielt i retningslinjen for kjøtt, men i den tilsvarende retningslinjen for markedsregulering av egg er dette spesifisert i 2-1-1 Lagringsgodtgjørelse, andre ledd:

«Kostnader ved fryselaagring av eggprodukter godtgjøres fra og med andre måned etter faste satser per kg per måneds lagring til dekning for renter, forsikring, svinn, lagring og håndtering.»

Etter Nortura vurdering er det naturlig at forsikring også faller inn under kostnader ved fryselaagring, jf. paragraf 3-1-1 i retningslinjer for markedsregulering kjøtt. Det at forsikringskostnaden dekkes for egg støtter denne tolkningen.

Om forsikringen og årlig kostnad

Forsikringen dekker brann-, vann- innbrudds- og naturskader, samt andre plutselige og uforutsette skader.

Grunnlaget for premieberegningen bygger på maksverdi på lager per lokasjon gjennom ett år multiplisert med rate som forsikringsselskapet stiller for varelageret. Nortura fornyer årlig forsikringsdekningene sine den 01.04 og raten ligger til grunn gjennom påfølgende forsikringsår.

Premiefaktura betales medio i mars/april forskuddsvis for påfølgende periode og ved vesentlige endringer i verdi gjennom forsikringsåret, vil premien kunne justeres i takt med endringene i slutten av perioden.

Kostnad 2023 - Årspremie 01.01.2023-31.12.2023: 1 831 957 kroner for verdier opp til 320 mill. kroner frem til 31.10.23 og verdi opp til 784 000 000 kroner fra 01.11.2023

Kostnad 2024 –Årspremien estimert 01.01.2024-31.12.2024: 3 121 500 kroner for verdi opp til 690 000 000 kr.

Egenandel - Ved skade er det en egenandel på 5 mill. kroner pr. skade pt.

Godtgjørelse og rutiner

Øvrige lagringskostnader og kapitalbinding dekkes etter satser per kg som fastsettes årlig, mens fraktkostnader godtgjøres etter dokumentasjon. Kostnadene er knyttet til hvert kg som lagres og fraktes, og godtgjørelsen blir derfor ganske treffsikker uavhengig av om reguleringslagring benyttes mye eller lite og hvor godt den faktiske lagringen treffer med prognosen.

En forsikringspremie er vesensforskjellig fra kostnader som oppstår ved fysisk håndtering av en vare. Verdien på lageret varierer mye gjennom året. Grunnlagt for forsikringen og følgelig også premien, fastsettes med utgangspunkt i gjeldende lager og prognose for utviklingen av lageret med grunnlag i totalmarkedsprognosen. Det vil i praksis ikke la seg gjøre å fastsette en sats som vil være treffende i forhold den faktiske kostnaden. Ved høyere lager enn prognosert vil dekningen kunne bli for høy, og omvendt dersom lageret blir lavere enn prognosert. Etter Norturas vurdering er det derfor mest hensiktsmessig at forsikringskostnaden dekkes etter dokumentasjon og ikke etter sats per kg.

Nortura vil kunne legge fram et foreløpig anslag (budsjett) over neste års forsikringskostnader i forbindelse med innspill til omsetningsavgiftsatser i oktober. Budsjettet vil kun være grunnlag for å fastsette nivå på omsetningsavgift. Dokumentasjon på faktisk kostnad som grunnlag for utbetaling kan framlegges i forbindelse med det halvårlege oppgjøret for reguleringstiltak.

På denne bakgrunn ber Nortura om at forsikringskostnaden knyttet til reguleringslager av kjøtt dekkes av fondet for omsetningsavgift. Det innebærer dekning av forsikringspremie, samt egenandelen i tilfelle skade.

Nortura ber også om dekning av kostander for 2023. Da dekning av forsikringskostnaden etter vår vurdering er omfattet av retningslinjens ordlyd, jf. tilsvarende regler for egg, legger vi til grunn at en slik kostnadsdekning kan vedtas uten forhåndsgodkjennelse i Omsetningsrådet.»

Landbruksdirektoratets behandling av saken

Landbruksdirektoratet har hatt flere møter og øvrig dialog med Nortura om denne saken. Informasjon som har kommet frem i kontakt med Nortura er innarbeidet i innstillingen.

Landbruksdirektoratets vurdering

Innledning

Nortura ber i brev av 18. april 2024 om dekning av kostnadene ved forsikring av reguleringslageret for kjøtt. Søknaden gjelder en fast kostnadsdekning fremover, samtidig som de ber om dekning for kostnadene fra og med 2023. Kostnaden for kalenderåret 2023 er på 1 831 957 kroner. Nortura har estimert kostnaden for kalenderåret 2024 til 3 147 215 kroner. Beløpet har blitt justert noe fra beløpet i søknaden. Differansen skyldes at beløpet i søknaden var et estimat, mens det nye beløpet er basert på dokumentasjon. Det kan imidlertid komme justeringer i løpet av året. Årspremien for avtaleperioden april 2024 –

mars 2025 er på 2 946 300 kroner, mens første kvartal i 2024 som var en del av årspremien inngått året før, er beregnet til 937 490 kroner. Totalbeløp for første kvartal 2024 og årspremien som gjelder til mars 2025 er dermed på 3 883 790 kroner. Det er dette beløpet Landbruksdirektoratet legger til grunn som kostnad for 2024.

Den aktuelle forsikringen gjelder brann-, vann-, innbrudds- og naturskader, samt andre plutselige og uforutsette skader.

Nortura opplyser om at det ikke er søkt om dekning av slik forsikring tidligere år. Det blir pekt på at det i dagens regelverk er åpnet for dekning av forsikring til reguleringslager for egg. Videre er det åpnet for dekning av transportforsikring for kjøtt, men altså ikke lagerforsikring.

Vi har undersøkt om det ligger i dagens regelverk at det kan søkes om dekning av forsikring for reguleringslager i meierisektoren og har kommet til at dette ikke er omtalt i regelverket. Det ligger heller ikke forsikring i kalkylen for overlaging av korn. Heller ikke for korn er dette omtalt i regelverket.

I denne saken behandles Norturas søknad av 18. april 2024 som kun gjelder forsikring av reguleringslageret for kjøtt.

Hjemmelsgrunnlag

Det kan ikke være tvil om at Omsetningsrådet *kan* tildele omsetningsmidler til å dekke dette formålet jf. omsetningsloven § 11 første ledd og rettspraksis knyttet til denne bestemmelsen (se særlig Høyesterettsdom, Rettstidende 1962 side 805). Det er imidlertid påfallende at denne kostnaden ikke tidligere har blitt søkt dekket av disse midlene i de over 80 årene som vi har hatt markedsregulering. Denne praksisen har betydning for Omsetningsrådets vurdering av saken. Dette tilsier at Omsetningsrådet ikke kan være forpliktet til å dekke disse kostnadene. Dette forhold, og at Omsetningsrådets kostnader skal være så lave som mulig, tilsier en relativt grundig behandling av saken. Det samme gjør at Omsetningsrådet er forpliktet til å opplyse saken «så godt som mulig» før det treffes vedtak i saken, jf. forvaltningsloven § 17.

På egg er forsikring av reguleringslageret dekket. Dette fremgår av regelverket. I retningslinjer for markedsregulering av egg punkt 2-1-1 står det følgende:

«Kostnader ved kjølelagring av egg og eggprodukter godtgjøres etter faste satser per kg per ukes lagring til dekning for renter, forsikring, svinn, lagring og håndtering.

Kostnader ved fryselaugring av eggprodukter godtgjøres fra og med andre måned etter faste satser per kg per måneds lagring til dekning for renter, forsikring, svinn, lagring og håndtering.

Lagringstiden og lagringsmengden regnes som innsatt eller uttatt fra henholdsvis ukens eller månedens siste dag.» (vår strek)

På kjøtt er ikke forsikring nevnt i regelverket på samme måte. Det er imidlertid gitt dekning for transportforsikring. Det står følgende i retningslinjer for markedsregulering av kjøtt punkt 3-1-1 første og andre ledd:

«Kostnader ved innfrysing godtgjøres etter faste satser per kg innlagt vare for henholdsvis helt slakt og skåret vare.

- Satsene for helt slakt skal dekke kostnadene til innfrysing, emballering, håndtering og tap ved svinn.
- Satsene for skåret vare skal dekke kostnadene til håndtering og tap ved svinn.

Ved forsendelse av fersk vare fra slakteri til fryselager og overføring av frosset vare fra et fryselager til et annet for fortsatt fryselagring, godtgjøres dokumenterte transportkostnader. I transportkostnader inngår også kostnader til opplasting, kjøling, transportforsikring og spedisjon. Ved overføring av frosset vare fra et fryselager til et annet for fortsatt fryselagring, godtgjøres håndteringskostnader med en fast sats per kg overført vare.» (vår strek)

Det er altså medregnet transportforsikring i de reglene som er satt for lagringsgodtgjørelse ved reguleringslagring, men ikke forsikring av den typen Nortura nå søker om. Nortura peker i sin søknad på at man har tilsvarende forsikring på egg. I følge Nortura er forsikringen som ligger inne i satsene for reguleringslagring av egg tilsvarende som den de nå søker om på kjøtt. Dette er altså forsikring som dekker ulike uforutsette hendelser.

At det allerede er åpnet for at lagring av egg får dekket forsikring, er et moment i vurderingen, men dette kan ikke tillegges avgjørende betydning, siden øvrige sektorer ikke har krevet dekket kostnader til forsikring. Det samme gjelder det forhold at Nortura får dekket forsikringskostnader knyttet til transport ved reguleringslagring av kjøtt.

Det må anses som sannsynlig at dette spørsmålet også er reist tidligere, men at man har kommet til at man ikke skal gi slik kostnadsdekning. Som den følgende fremstillingen gir uttrykk for, reiser saken flere spørsmål.

Nortura ber om å få dekket kostnadene til forsikring av kjøtt på reguleringslager. Dette er organisert ved at Nortura leier fryselagertjenester fra andre. Direktoratet har i møte med Nortura fått opplyst at leverandør av fryselagertjenester forutsetter at Nortura selv forsikrer kjøttet på reguleringslageret. Se mer om organiseringen av forsikringen nedenfor.

I søknaden fra Nortura er det gitt ytterligere opplysninger om hvordan forsikringen i praksis gjennomføres. Det heter her at:

«(...) Grunnlagt for forsikringen og følgelig også premien, fastsettes med utgangspunkt i gjeldende lager og prognose for utviklingen av lageret med grunnlag i totalmarkedsprognosen. Det vil i praksis ikke la seg gjøre å fastsette en sats som vil være treffende i forhold den faktiske kostnaden. Ved høyere lager enn prognosert vil dekningen kunne bli for høy, og omvendt dersom lageret blir lavere enn prognosert. Etter Norturas vurdering er det derfor mest hensiktsmessig at forsikringskostnaden dekkes etter dokumentasjon og ikke etter sats per kg.»

Spørsmålet om hvorvidt Omsetningsrådet skal betale forsikringen av reguleringslageret reiser også et spørsmål om hvem som har risikoen for skader på det lagrede kjøttet. Det er naturlig at den som har risikoen for et slikt tap også betaler kostnaden med å forsikre mot et slikt tap. Dette kjøttet kan ha betydelig salgsverdi, flere hundre millioner kroner. Dersom dette lageret skulle bli utsatt for en skade, for eksempel ved strømbrudd, brann e.l., vil dette kunne få store økonomiske konsekvenser. Kostnadene med å forsikre lageret er, som det fremgår innledningsvis, ikke ubetydelige. Et positivt vedtak fra Omsetningsrådet når det gjelder dekning av disse kostnadene, vil ha stor prinsipiell betydning, siden det kan innebære varig kostnadsdekning for forsikring av reguleringslageret for kjøtt.

Når det gjelder forsikring mot skade på statens eierinteresser kan det nevnes at staten har som praksis å ikke forsikre sin risiko, dvs. at de er egenforsikret. Dette følger av forskriften Reglement for økonomistyring i staten av 12. desember 2003 nr. 1938 § 20 hvor det heter:

«§ 20 Forsikring av statens risiko
Staten står som selvassurandør, dersom ikke annet er bestemt av Finansdepartementet.»

Siden eiendomsretten til kjøttet tilligger Nortura, antas det at denne praksisen ikke er

relevant for denne saken.

Forhold til fryseriene og deres forsikring

Reguleringslageret for kjøtt oppbevares på ulike fryselagre. Dette er ikke Norturas egne lagre, men eksterne lagre som de leier kapasitet hos. I følge Nortura er det gitt i avtalen mellom Nortura og fryseriene at Nortura skal forsikre verdiene, mens fryseriene skal inngå forsikring på skade som de selv forårsaker. Fryseriene er altså ikke ansvarlige for varen i seg selv med mindre de selv er årsak til skaden. Ansvar for varen ligger på Nortura. Forsikringen som Nortura sørger for og fryserienes forsikring dekker ulike forhold, og det skal dermed ikke være noe overlapping i den forsikringen som Nortura nå ber om å få dekket og den forsikringen som fryseriene selv er pålagt. Nortura er altså forpliktet etter avtalen å sørge for forsikring av varene, noe de hittil har gjort for egen regning.

Forhold til Norturas øvrige forsikringer

Nortura har sine forsikringer samlet, slik at forsikringen av reguleringslageret er knyttet til de andre forsikringene Nortura har. Reguleringslageret har imidlertid sin egen dekning. Forsikringen som er satt for reguleringslageret kan ikke benyttes på andre varer Nortura eier. Hvor stor vareverdi forsikringen gjelder for er satt ut fra en vurdering av størrelsen på reguleringslageret det neste året og hvor stor verdi det er behov for å forsikre. I utgangspunktet har forsikringen en avtaleperiode på 12 md. løpende fra april til mars året etter. Det har likevel vært mulig å gjøre justeringer i forsikringen underveis i året ved behov. Dette ble eksempelvis gjort i 2023 da det var behov for å øke verdien på slutten av året.

Det at Nortura har alle sine forsikringer samlet, påvirker raten og premien både på forsikringen av reguleringslageret og Norturas øvrige forsikringer. Dersom forsikringen av reguleringslageret dekkes av markedsreguleringen, vil både Nortura og markedsreguleringen kunne få forbedret rate ved at forsikringene forhandles sammen. Per i dag forhandles disse forsikringene sammen.

Dersom markedsreguleringen skal dekke forsikringen av reguleringslageret, kan det være aktuelt å isolere forsikringen av reguleringslageret slik at man ikke har en kobling til Norturas øvrige forsikringer. I vurderingen av dette er det relevant å peke på noen av de fordelene og ulempene denne koblingen medfører.

Forsikringen av reguleringslageret vil kunne få noen stordriftsfordeler som følge av at alle forsikringene er samlet. Det gir bedre prisoppnåelse gjennom større koordinert innkjøp. Det gir større fleksibilitet og forhandlingsrom i forsikringsløsningen hvis det er behov for særegenheter. Et slikt behov kan eksempelvis være dersom det anses hensiktsmessig å justere egenandelen lavere enn den er per i dag på 5 mill. kroner. Man får også en strukturert tilnærming tilsvarende slik Nortura håndterer sine egne verdier. Det gir tilgang på internkompetanse ifm. forsikring, jf. policy, prosess, plassering og oppfølging. Det gir også tilgang på ekstern fagkompetanse gjennom megleravtale for forsikringsproduktet «varer», for å sikre innkjøpet, oppfølging og utvikling.

Hva den faktiske prisen vil være ved en isolert forsikring for reguleringslageret er ikke undersøkt nærmere, men det må antas at stordriftsfordelene ved å ha forsikringene samlet er betydelige som deriblant gir bedre pris.

På den annen side vil fordelene også gå i favør av Nortura ved at reguleringslagerets forsikring kan bedre ratene for Norturas øvrige forsikringer. Her er det relevant å se på hvor stor andel reguleringslageret utgjør av Norturas forsikringer. Nortura har opplyst at de per i dag har forsikret verdier på ca. 35 mrd. kroner. Reguleringslageret er forsikret for en verdi på 690 mill. kroner. Reguleringslageret tilsvarer dermed ca. 2 prosent av Norturas totale forsikrede verdier. Norturas øvrige forsikringer er altså vesentlig større enn

reguleringslagerets forsikring. Det er derfor nærliggende å anta at fordelene ved en sammenkobling er aller størst i favør markedsreguleringen.

En slik sammenkobling er avhengig av at det er et helt klart skille mellom forsikringen av reguleringslageret og Norturas øvrige forsikringer. Forsikringene er knyttet til lokasjonen varen er på. Reguleringslageret er plassert på eksterne fryselagre. Selv om lagrene er eksterne så vil Nortura i perioder bruke samme fryselagre til kommersielle varer som reguleringslageret ligger på. Nortura skal ikke kunne bruke forsikringen som skal dekke reguleringslageret på egne kommersielle varer. Ifølge Nortura er dette ikke en sannsynlig problemstilling. Varene på reguleringslageret i fryselagrenes systemer er regnskapsført på Nortura Totalmarked, mens kommersielle varer står på Nortura SA. Fryselagrene har en klar oversikt over hvilke paller og varer som tilhører Totalmarked og hva som er Norturas kommersielle varer. I en forsikringssak skal det derfor ikke være tvil om hvilke varer som er dekket under reguleringslageret og ikke. Samtidig er hovedandelen av reguleringslageret hele slakt, mens Nortura har lite av dette kommersielt. Varetypen vil derfor for det meste også være ulik mellom reguleringslageret og Nortura kommersielt. Det skjer imidlertid at det reguleringslagres noen stykningsdeler, så det vil kunne være noen produkter som lagres av begge parter.

Ut fra en samlet vurdering mener Landbruksdirektoratet at Nortura kan fortsette å holde forsikringene samlet, slik at markedsreguleringen drar nytte av de stordriftsfordelene som det gir. Fordelene ved å holde forsikringene samlet virker betydelige for markedsreguleringen, samtidig som fordelene det gir Nortura kommersielt virker å være begrenset.

Hvilke varer dekkes

Forsikringen som Nortura har på reguleringslageret per i dag gjelder varer generelt. Forsikringen er altså ikke spesifisert å kun gjelde kjøtt. Nortura har opplyst at de ber om forsikringsdekning både for kjøtt og utstyr som Nortura eier som benyttes på reguleringslager. Det aktuelle utstyret er paller, kroker og emballasje.

Utstyret utgjør en betydelig verdi på reguleringslageret. Nortura har estimert at dette per tiden utgjør ca. 99 mill. kroner. Det bør stilles spørsmål ved om forsikringen skal gjelde kun kjøtt på reguleringslager eller også utstyret som nyttes på reguleringslageret. Utstyret som beskrevet er altså paller, kroker og emballasje. Alt kjøtt på reguleringslager oppbevares i ulike typer paller. I tillegg benyttes kroker for å frakte kjøttet inn fra transportbilen og gjennom frysetunnelen før det lagres i paller. Det benyttes også noe emballasje. Emballasjen utgjør imidlertid en svært begrenset andel av den totale verdien.

Den aktuelle forsikringen gjelder uforutsette hendelser som blant annet brann-/vannskader og innbrudd. Spørsmålet er om det i slike tilfeller er rimelig at Nortura får dekket tapet de har ved utstyr brukt på reguleringslageret. Dette utstyret er eiendeler som Nortura stiller til disposisjon og som er nødvendige for å gjennomføre reguleringslagringen. Det er også betydelige verdier knyttet til disse eiendelene. I et skadetilfelle har Nortura et tap i verdien av utstyret, og de vil kunne ha behov for å erstatte varen. For Landbruksdirektoratet fremstår det rimelig at Nortura får dekket forsikringskostnader også for disse varene. Ellers vil Nortura i eksempelvis en brann kunne miste store verdier på grunn av en oppgave de har som markedsregulator, forårsaket av en uforutsett hendelse de ikke selv rår over. De kan sørge for forsikring selv som de har gjort hittil, men direktoratet mener at denne risikoen er direkte knyttet til oppgaven som markedsregulator og reguleringslagringen, og at det derfor er rimelig at markedsreguleringen dekker denne risikoen gjennom å dekke forsikringskostnaden.

Egenandel

I tillegg til dekning av årspremie for forsikring, ber Nortura om dekning av egenandelen ved skadetilfeller. Per tiden er egenandelen på 5 mill. kroner. Nortura har vurdert egenandelen til dette nivået for alle sine forsikringer. Både hvorvidt egenandel skal dekkes og nivået på egenandelen er spørsmål Omsetningsrådet kan ta stilling til.

Størrelsen på egenandelen påvirker kostnaden ved forsikringen. Når egenandelen økes blir forsikringen rimeligere, mens forsikringen blir dyrere dersom egenandelen reduseres.

Landbruksdirektoratet anser forsikring av reguleringslageret som en kostnad tydelig knyttet til ansvaret som markedsregulator og gjennomføringen av reguleringsiltakene. Kostnaden ved egenandel fremstår også for direktoratet som en kostnad som Nortura bør få dekket. Dette kan enten løses ved at man reduserer nivået på egenandelen så lavt som mulig slik at egenandelen Nortura selv dekker er svært liten, eller at markedsreguleringen dekker kostnadene ved egenandel. Nivået på egenandelen henger sammen med en vurdering av kostnad opp mot risiko. Landbruksdirektoratet oppfatter at Nortura gjør grundige vurderinger av hva nivået på egenandelen bør være. Samtidig vil det koste markedsreguleringen mer i forsikringspremie dersom egenandelen reduseres. Direktoratet mener derfor at det mest hensiktsmessige alternativet er at markedsreguleringen dekker egenandel og at den ikke reduseres. Direktoratet legger til grunn at Nortura per tiden har vurdert dette til 5 mill. kroner, og legger videre til grunn at markedsregulator skal sørge for å holde kostnadene ved markedsreguleringen så lave som mulig. Dette gjelder både vilkår i forsikringsavtalen, hvor stor verdi som skal forsikres og hva som er det mest hensiktsmessige nivået på egenandelen. Dersom Nortura ser behov for å endre egenandelen på et senere tidspunkt, mener Landbruksdirektoratet at dette er en endring som Omsetningsrådet eventuelt skal godkjenne. Dekning av egenandel vil komme som en uforutsett kostnad, og rådet bør derfor ha godkjent størrelsen på en slik kostnad. Landbruksdirektoratet forutsetter også at det skal foreligge en dokumentert forsikringssak bekreftet av forsikringsselskapet for at egenandel skal kunne utbetales.

Det kan oppstå tilfeller der skaden er under 5 mill. kroner. Direktoratet mener det er grunnlag for å gi kompensasjon også i slike tilfeller. Forsikringsselskapet må imidlertid bekrefte at skadeårsaken er dekket av forsikringen og verdien på skaden. Dersom det ikke er hensiktsmessig å involvere forsikringsselskapet, fordi verdien tydelig faller under egenandelen, må tredjeparts takstmann benyttes. Takstmannen må både kunne bekrefte at skadeårsaken er dekket av forsikringen og bekrefte vareverdien som grunnlag for utbetaling.

Endringer i løpet av året

Reguleringslageret varierer mye i størrelse i løpet av året. Normalt vil det øke i andre halvår under slaktesesongen og så reduseres i løpet av første halvår. Det er derfor utfordrende å sette en forsikringsverdi på reguleringslageret som skal gjelde et helt år frem i tid, både fordi det er langt frem i tid, men også fordi behovet vil variere gjennom året. Selv om lagerstørrelsen varierer gjennom året settes vareverdien som skal forsikres og årspremien for et helt år. I utgangspunktet setter man ikke ulike nivåer for ulike perioder i året. Det har likevel vært mulig for Nortura å justere forsikringen underveis i året ved signifikante endringer. Det ble eksempelvis gjort mot slutten av 2023, da forsikret vareverdi ble justert opp.

Det vil være en fordel om forsikringen kan justeres jevnlig gjennom året, slik at man bedre kan tilpasse forsikringen til den faktiske størrelsen på reguleringslageret. Dersom forsikringen settes for et helt år, må man i hele perioden ta høyde for det tidspunktet der lageret er på sitt største. Dette gjør at forsikringen blir dyrere enn den kunne ha vært dersom den var mer tilpasset svingningene i størrelsen på reguleringslageret. Samtidig vil prisen på

forsikringen henge sammen med de vilkårene man får, slik at mer fleksibilitet også kan medføre høyere kostnader. Ifølge Nortura er det en årlig premie som er standard i slike forsikringsavtaler. Dersom man skal gå bort fra dette krever det en forhandling med forsikringsselskapet. Nortura har imidlertid selv startet med en kvartalsvisvurdering internt for å vurdere utviklingen i reguleringslageret opp mot forsikret verdi og om det er behov for justeringer. I tillegg vurderer Nortura å forhandle om lavere rate, fordi risikoen ved reguleringslageret normalt vil være betydelig lavere enn forsikret vareverdi i perioder gjennom året. Landbruksdirektoratet ser det som en fordel at forsikringen gjøres fleksibel på en måte som gjør at den tar høyde for at reguleringslageret varierer i størrelse gjennom året, men ser samtidig at slike tilpasninger også kan påvirke kostnaden dersom den ikke følger de standard vilkår som gjelder for slike forsikringer. Landbruksdirektoratet legger til grunn at Nortura selv vurderer dette og forhandler med sitt forsikringsselskap for å gjøre forsikringen av reguleringslageret så hensiktsmessig og kostnadseffektiv som mulig.

Rapportering og regnskap

Nortura ber om at forsikringskostnadene dekkes ved dokumentasjon. De skal altså ikke dekkes ved en sats som de fleste kostnadene ved reguleringslageret dekkes gjennom. Det er imidlertid andre kostnader som også dekkes ved dokumentasjon. Frakt er et slikt eksempel.

Nortura mener det i praksis ikke vil la seg gjøre å fastsette en sats som vil være treffende etter den faktiske forsikringskostnaden. Grunnlaget for forsikringen er en prognose for utviklingen av lageret fremover i tid, slik at en sats for det som faktisk ender opp på lager ikke nødvendigvis vil være dekkende. For kostnader ved fysisk håndtering av en vare er det derimot mer hensiktsmessig med en sats per kg. Landbruksdirektoratet ser som Nortura at det for forsikring er mest hensiktsmessig å dekke de faktiske kostnadene gjennom dokumentasjon.

Kostnader ved reguleringslagring blir rapportert i et halvårlig regnskap. Godkjenning av regnskapet er delegert til Landbruksdirektoratet. Det virker hensiktsmessig å også rapportere dette tiltaket i det samme regnskapet. Nortura mottar faktura forskuddsvis for perioden april inneværende år til mars påfølgende år. Dersom det gjøres justeringer i løpet av året blir dette gjort opp når avtaleperioden er over. Kostnadene kan derfor føres i regnskapet for det halvåret Nortura har betalt fakturaene. I regnskapet for første halvår vil man da fortrinnsvis ha kostnaden ved årspremie fra april til mars året etter, i tillegg til de justeringer som er gjort for foregående avtaleår.

Direktoratet har også vurdert om kostnadene bør splittes opp på første og andre halvår, for at kostnadene ved forsikring skal være tydeligere knyttet til den perioden den faktisk gjelder for. Dette er en mulighet ved å beregne antall dager med de ulike forsikringsverdiene for hvert enkelt halvår. Samtidig virker det mer praktisk å knytte kostnadene til når Nortura har utlegg, som er i første halvår. Det er sjeldent behov for å se på kostnadene for hvert enkelt halvår. Det er i hovedsak regnskap for året som helhet som er mest relevant. Det er også andre kostnader som regnskapsføres én gang i året, som pristap/-gevinst. Det er spesifisert i retningslinjer om markedsregulering av kjøtt punkt 3-1-2 første ledd siste setning at pristap/-gevinst skal avregnes årlig. Det at oppgjør for reguleringstiltak skal fremmes halvårlig, er gitt i de samme retningslinjene punkt 4 første ledd. Dersom Nortura rapporterer kostnadene ved forsikring i regnskapet for det halvåret de selv har kostnaden, mener Landbruksdirektoratet at det er i tråd med dagens regler for rapportering. Om man på et senere tidspunkt ser behov for å endre metoden for rapportering, vil direktoratet følge opp det direkte med Nortura.

Dersom man tar utgangspunkt i når Nortura har utlegg så vil det medføre at kostnader ved justeringer i løpet av året vil tilfalle året etter og at kostnader ved første kvartal vil tilfalle året før. Landbruksdirektoratet ser ikke dette som problematisk regnskapsmessig. Det er også et spørsmål hvordan og når skadetilfeller skal regnskapsføres. I skadetilfeller kan det ta tid før oppgjøret er avgjort. Det kan derfor regnskapsmessig være avvik på tidspunkt for skade og

tidspunkt for oppgjør. Dersom man tar utgangspunkt i når Nortura har utlegget, kan kostnader ved et skadetilfelle regnskapsføres når Nortura får oppgjøret fra forsikringsselskapet. Det kan være krevende å skulle føre det på skadetidspunktet, da det kan ha skjedd en god stund tilbake i tid. Landbruksdirektoratet ser det mest hensiktsmessig at både kostnader ved årlig forsikringspremie, restoppgjør etter året og skadetilfeller regnskapsføres på tidspunktet for oppgjør/faktura. Som for de andre kostnadene under reguleringslagringen, skal dette tiltaket revisorattesteres.

Som nevnt er godkjenning av regnskap for markedsregulering av kjøtt delegert til Landbruksdirektoratet. Direktoratet mener at det er tilstrekkelig at forsikringskostnadene og eventuelle skadetilfeller med utbetaling av egenandel kan behandles av direktoratet og at slike saker ikke trenger å bli lagt frem for Omsetningsrådet til egen behandling.

Kostnader som allerede har påløpt

Nortura ber om kostnadsdekning fra og med 2023. Landbruksdirektoratet mottok Norturas søknad før regnskapet for 2023 ble lukket. Kostnadene for 2023 er derfor lagt inn i regnskapet som en «avsetning til forpliktelser», under kortsiktig gjeld (ref. note 6 i Omsetningsrådets årsmelding for 2023). Det er altså tatt høyde for disse kostnadene i regnskapet for 2023. Det gjelder imidlertid kostnadene knyttet til lagring i kalenderåret 2023, ikke hele årspremien. Kostnadene for januar – mars 2024 er ikke inkludert i kostnadene for 2023. Norturas kostnader i 2024 vil komme i tillegg til andre kostnader ved reguleringslagring i inneværende år. Totalbeløp for både første kvartal 2024 og årspremien for avtaleåret april 2024 – mars 2025 er på 3 883 790 kroner. Det er dette beløpet Landbruksdirektoratet legger til grunn som kostnad i 2024.

Fristen for å levere regnskap for første halvår er 15. september. I skrivende stund er ikke regnskapet for første halvår levert. Direktoratet mener at Nortura for 2024 kan levere regnskap for forsikringskostnadene i 2024 enten som en del av eller som tillegg til regnskapet for første halvår eller i forbindelse med regnskapet for andre halvår. Det gjelder både kostnadene i første kvartal og årspremien betalt i 2024. Fra 2025 kan Nortura rapportere kostnadene i det halvåret som de blir fakturert eller oppgjør er avgjort. Dersom det blir justeringer i årspremien for 2024 kan det rapporteres i regnskapet for første halvår 2025, samtidig som årspremien som inngås i 2025. Regnskapet for 2023 kan rapporteres separat. Dette skal også revisorattesteres.

Oppsummering

Landbruksdirektoratet innstiller på at Nortura får dekket dokumenterte kostnader ved forsikring av reguleringslageret for kjøtt. Det foreslås også at egenandel på 5 mill. kroner dekkes. Forsikringen gjelder varene kjøtt, paller, kroker og emballasje. Kostnadsdekningen gjelder utelukkende forsikring for brann-, vann-, innbrudds- og naturskader, samt andre plutselige og uforutsette skader. Kostnadsdekningen er begrenset til forsikringspremien og egenandel. Markedsregulator skal følge opp at forsikringen er hensiktsmessig og så kostnadseffektiv som mulig. Dersom Nortura ser behov for endringer i størrelsen på egenandelen, skal dette behandles av Omsetningsrådet. Kostnadsdekningen har tilbakevirkende kraft til 2023.

Regelverksendringer

Landbruksdirektoratet ser behov for å endre retningslinjene for kjøtt i forbindelse med vedtaket om å gi Nortura kostnadsdekning for forsikringspremie. Dette for å gi en langsiktig løsning av denne saken, slik at Nortura ikke behøver å komme tilbake med en særskilt søknad ved en senere anledning. Det er også behov for å gi et forhåndstilsagn om at Nortura vil få dekket egenandel.

Landbruksdirektoratet foreslår at følgende retningslinje tas inn i retningslinjer for markedsregulering av kjøtt punkt 3-1-1, nytt fjerde ledd.

«Som en del av kostnadene ved reguleringslagring godtgjøres dokumenterte påløpte kostnader ved forsikringspremie for skadeforsikring av reguleringslagret vare, herunder paller, emballasje mv. som er nødvendig for å gjennomføre lagringen og som er omfattet av forsikringen. Skadeforsikring som kan dekkes gjelder brann-, vann-, innbrudds- og naturskader, samt andre plutselige og uforutsette hendelser. Dersom skade oppstår på reguleringslageret som dekkes av skadeforsikringen godtgjøres egenandel opp til 5 millioner kroner.»

Forslag til vedtak

På grunnlag av dette foreslår Landbruksdirektoratet følgende vedtak:

1. Omsetningsrådet godkjenner at Nortura kan få dekket dokumenterte kostnader ved forsikring av reguleringslageret på kjøtt som gjelder brann-, vann-, innbrudd- og naturskade, og andre uforutsette hendelser. Kostnadsdekningen gjelder også egenandel på 5 mill. kroner.
2. Nortura får dekket omsøkte kostnader ved forsikringspremie for skadeforsikring av reguleringslageret for kjøtt for 2023 på 1 831 957 kroner.
3. Nortura får dekket omsøkte kostnader ved forsikringspremie for skadeforsikring av reguleringslageret for kjøtt for 2024 på 3 883 790 kroner.
4. Omsetningsrådet vedtar følgende endring i retningslinjer for markedsregulering av kjøtt, punkt 3-1-1, nytt fjerde ledd:

«Som en del av kostnadene ved reguleringslagring godtgjøres dokumenterte påløpte kostnader ved forsikringspremie for skadeforsikring av reguleringslagret vare, herunder paller, emballasje mv. som er nødvendig for å gjennomføre lagringen og som er omfattet av forsikringen. Skadeforsikring som kan dekkes gjelder brann-, vann-, innbrudds- og naturskader, samt andre plutselige og uforutsette hendelser. Dersom skade oppstår på reguleringslageret som dekkes av skadeforsikringen godtgjøres egenandel opp til 5 millioner kroner.»

Sak nr.: 079/24	Sektor: Kjøtt	Styre/råd: OR
Behandling: 19.09.2024	Tittel: Kjøtt – Markedsregulerende tiltak storfe	Saks nr.: 24/72343-8

Beskrivelse

Nortura søker Omsetningsrådet om mulighet for å benytte frysefradrag for storfe på inntil 30 prosent i første halvår 2025 for aktører som bestiller minst sitt historiske grunnlag ved kjøp av ferske slakt av storfe fra og med oktober til og med desember 2024.

Landbruksdirektoratets innstilling er i tråd med Norturas søknad.

Hjemmel

Retningslinjer for markedsregulering av kjøtt punkt 3-2, fastsatt av Omsetningsrådet 31. mars 2011 med hjemmel i forskrift 22. oktober 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 7-1.

Forutsetninger**Vedlegg**

Brev fra Nortura av 5. september 2024

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Protokollen fra denne saken frigis ved møteslutt.

Vedtak

1. Omsetningsrådet gir Nortura SA en forhåndsgodkjennelse av godtgjørelse for frysefradrag på inntil 30 prosent av engrospris ved salg av storfekjøtt fra reguleringslager i første halvår 2025.
2. Nortura SA gis tillatelse til å koble størrelsen på frysefradraget i første halvår 2025 til bestilling av ferske slakt av storfe over forsyningsplikten i perioden fra og med oktober til og med desember 2024 sammenlignet med aktørens historiske grunnlag. Dette gjelder også når Nortura kjøper fra reguleringslager, jf. prinsippet om konkurransenøytralitet i markedsreguleringsforskriften § 1 fjerde ledd.
3. Nortura SA gis tillatelse til å varsle bransjen om tiltaket umiddelbart etter Omsetningsrådets møte 19. september 2024.
4. Omsetningsrådet ber Nortura SA evaluere effekten av koblingen mellom størrelsen på frysefradraget og bestilling av ferske slakt i løpet av første halvår 2025.

Kjøtt - Markedsregulerende tiltak storfe

Nortura søker i brev av 5. september 2024 om muligheten for å øke frysefradraget for storfe til inntil 30 prosent i første halvår 2025. Nortura foreslår samtidig at størrelsen på frysefradraget som gis skal være knyttet til uttak av ferske slakt av storfe i perioden oktober til desember 2024 sammenlignet med aktørens historiske grunnlag.

Norturas søknad gjengis her i sin helhet:

«Økt frysefradrag på storfe i første halvår 2025

Per uke 35 er reguleringslageret av storfe på ca. 4 900 tonn helt slakt. Siste prognose fra september viser et overskudd av storfe på 300 tonn i 3. tertial og dermed et reguleringslager ved utgangen av året på 5100 tonn. Uttaket fra reguleringslager har ligget på ca. 80 tonn i uka gjennom året, men samtidig har det blitt fryst inn storfe i enkelte uker. Gjennom lammesesongen forventes reduserte bestillinger av tinte slakt.

Fryst, helt slakt av storfe har en holdbarhet på 18 mnd. Det ligger nå om lag 3600 tonn på lager som når denne datoen i løpet av første halvår 2025. Det er behov for å øke frysefradraget å gjøre det mer attraktivt å kjøpe storfe fra reguleringslager for å unngå at store mengder storfe går ut på dato. Økt frysefradrag vil bidra til at det blir solgt og benyttet i ordinære varestrømmer. Grunnen til at økt rabattnivå foreslås å gjelde først fra januar 2025, er at en da går inn i en periode med underdekning av storfe, og uttak fra reguleringslager kan være et supplement for enkelte fremfor å benytte importert kjøtt i perioden. Prognosen viser en underdekning på ca. 2200 tonn. På høsten vil et slikt tiltak har begrenset effekt da det er begrenset kapasitet til å skjære betydelig mer enn det som slaktes ferskt. I tillegg vil det være begrenset med kapasitet hos fryseriene for å kunne tine nok storfeslakt i samme periode som det blir frosset inn sau og det skal tines gris før jul.

For å forhindre at aktører kan spekulere i å redusere sine bestillinger av ferske slakt i høst som vil føre til unødvendig innfrysing og dermed enda høyere volum på reguleringslager som må rabatteres med høye rabatter, mener vi det er nødvendig å knytte krav til kjøp av ferske storfe til rabattnivået ved uttak fra reguleringslager. Bakgrunnen for at ber om dette er at vi er i en situasjon hvor vi ser behovet for å benytte en ekstraordinær rabatt for å realisere lagret av storfe.

Nortura mener at en høy rabatt for de aktørene som kjøper tilstrekkelig med ferske slakt høsten 2024 bør gjelde ut juni 2025. Bakgrunnen for dette er at volumet på reguleringslageret er høyt, og at aktørene har mulighet til å inngå mer langsiktige varestrømmer med sine kunder.

Det er satt i gang flere tiltak for å bedre markedsbalansen på storfe. Nortura reduserte engrosprisen på storfe med kr 4 per kg for 1. halvår 2024. Videre har Nortura redusert engros- og avregningsprisen for vektgruppene over 375 kg for å redusere slaktevekten på storfe. Produsentråd for storfe gikk i oktober i fjor ut med oppfordring til bønder om å redusere snittvektene med opp mot 20 kilo. Det ble gjennomført produksjonsregulerende tiltak med kalveslakting i perioden november 2023 til april 2024, som vil få effekt i slutten av 2024 og begynnelsen av 2025. Nortura vil også fremme en søknad for Omsetningsrådet om slakting av større kalver i perioden januar-april 2025 til møtet den 24. oktober.

Det er vanskelig å anslå kostnaden ved dette tiltaket. Gitt at halvparten av volumet selges med 30% rabatt vil det gi en økt kostnad på om lag 25 mill kroner sammenliknet med at alt selges til dagens priser og rabatter. Men faren for at store volum går ut over holdbarhetskrav gjør at dette tiltaket er en rimelig forsikring. Salg av varer som er utgått på dato vil kreve større rabatter.

På denne bakgrunn søker vi om å benytte inntil 30 prosent frysefradrag i 1. halvår 2025 for

aktører som bestiller minst sitt historiske grunnlag ved kjøp av ferske storfe fra oktober 2024 til og med desember 2024.»

Landbruksdirektoratets vurdering

Reguleringslageret av storfe har vært høyt over lenger tid. Det bygde seg opp på slutten av 2022, og var høyt gjennom hele 2023. Ved inngangen til 2024 var lageret på 7 376 tonn. I løpet av året har det gått noe ut av lager, men det er fortsatt mye på lager. Per uke 35 var lageret på ca. 4 900 tonn. Ifølge Nortura har det hittil i år blitt lagt inn ca. 1 300 tonn storfe, som er over halvparten av den totale rammen for innlegg av storfe på 2 500 tonn. 3 600 tonn av det som ligger på reguleringslager når «best før»-holdbarhet i løpet av første halvår 2025.

Bestemmelsen om frysefradrag er hjemlet i retningslinjer for markedsregulering av kjøtt punkt 3-2. Der står det som følger:

«Ved levering av helt slakt fra reguleringslager til det norske markedet godtgjøres de frysefradrag som markedsregulator til enhver tid fastsetter ut fra markedssituasjonen. Godtgjørelsen kan ikke til enhver tid overstige 25 prosent av engrospris ved uttak for kjøtt av storfe og 15 prosent for kjøtt av svin, og sau/lam. Godtgjørelse for frysefradrag utover dette må forhåndsgodkjennes av Omsetningsrådet.

Eksport av hele/halve skrotter og/eller andre kjøttstykker med eller uten bein som har blitt godtgjort med frysefradrag er ikke tillatt.

Markedsregulator har ansvaret for å opplyse om at bestemmelsene i første og andre ledd ved salg fra reguleringslager skal overholdes.» (vår strek)

Som gitt i første ledd er det ordinære frysefradraget for kjøtt av storfe begrenset til 25 prosent. Det er imidlertid åpnet for at godtgjørelse utover dette kan forhåndsgodkjennes av Omsetningsrådet.

Nortura foreslår at tiltaket om økt frysefradrag først skal gjelde i første halvår 2025 og ikke nå i høst. Årsaken til dette er at man i første halvår går inn i en underskuddsperiode, og uttak fra reguleringslager kan for enkelte være et supplement fremfor importert kjøtt. Nortura mener at et slikt tiltak vil ha begrenset effekt nå på høsten, da det er begrenset kapasitet til å skjære betydelig mer enn det som slaktes ferskt. Det vil også være begrenset kapasitet hos fryseriene for å kunne tine nok storfeslakt i samme periode som det skal fryses inn sau og tines gris til jul. Det er også til vanlig lite uttak fra reguleringslageret på høsten, og Nortura mener derfor at å gå ut med dette tiltaket nå så lang tid før oppstart ikke vil ha effekt av betydning på salget fra reguleringslageret nå i høst.

Selv om tiltaket først er aktuelt i 2025 har Nortura behov for at saken behandles nå. De ser behov for å forhindre at aktører spekulerer i å redusere sine bestillinger av ferske slakt i høst, som vil føre til unødvendig innfrysing og dermed enda mer kjøtt på reguleringslager. Nortura foreslår derfor å knytte krav til kjøp av ferske slakt av storfe til nivået på frysefradraget ved uttak fra reguleringslageret.

En slik kobling mellom uttak av ferske slakt og frysefradrag ble vedtatt for svin i Omsetningsrådets møte 22. mai 2024, sak 50/24. Så vidt direktoratet kjenner til, var det første gang en slik kobling ble benyttet. I sak 50/24 presiserte direktoratet at det ville vært en fordel med bedre tid til å forberede saken. Det ble imidlertid vektlagt at saken hastet og at det var behov for rask saksbehandling. Nå søkes det om et tilsvarende tiltak, men på storfe. Også i dette tilfellet får direktoratet kort tid til å vurdere saken, siden det haster å få den behandlet, fordi den skal være koblet til uttak over forsyningsplikten fra oktober. Nye innretninger av tiltak bør vurderes nærmere, særlig i slike tilfeller der aktørene kan ha ulike forutsetninger

for å delta i tiltaket.

Nortura har hatt gode erfaringer med tiltaket på svin. Aktørene som ønsket å kjøpe svin med stort frysefradrag kjøpte også ferske slakt. Nortura opplevde også at aktørene hadde forståelse for denne koblingen, og det var ingen diskusjoner med aktørene rundt dette. Tiltaket på svin var imidlertid mer gradert enn forslaget som nå er kommet på storfe. På svin var også de mindre aktørene som ikke har opparbeidet seg et historisk grunnlag tatt hensyn til ved at de også fikk økt frysefradrag. Nortura erfarte på svin at en slik gradering ble arbeidskrevende og komplisert å følge opp. De har derfor ikke foreslått en slik løsning denne gangen.

De ulike aktørene vil ha ulike utgangspunkt for å benytte seg av et slikt tiltak. Historisk grunnlag er også et flatt snitt for de siste tre årene, slik at det ikke gjenspeiler behovet i den aktuelle perioden, men er likt for hele året. Det vil trolig være aktørene med størst mulighet for egen lagring av hele slakt som særlig kan benytte seg av tiltaket. Tiltaket er samtidig frivillig, slik at aktørene selv vurderer om de ønsker å benytte seg av denne muligheten eller ikke.

Økt frysefradrag kan bidra til en forventning i markedet om lavere priser. De forventningene kan treffe alle aktører, selv om det kun er enkelte aktører som i realiteten har hatt mulighet for å kjøpe råvarene til en lavere pris. Det er derfor grunn til å se nærmere på hvordan et slikt tiltak virker konkurransemessig. Dersom dette er en metode som Omsetningsrådet ønsker at markedsregulator skal kunne benytte fremover, kan det da også være aktuelt å vurdere om det skal implementeres i regelverket.

Uttak av ferske slakt over forsyningsplikten og uttak av fryste slakt fra reguleringslager påvirker hverandre, og redusert uttak av ferske slakt gir høyere innfrysing på reguleringslager. Ved å motivere til økt uttak av ferske slakt nå for å få høyere rabatt av fryste slakt i neste halvår, kan man både øke salget fra reguleringslageret og redusere innfrysing på reguleringslager nå i høst. For markedsreguleringen isolert sett virker det hensiktsmessig å koble økt frysefradrag til å opprettholde uttaket av ferske slakt. Det er også begrensede muligheter for tiltak når man har et stort reguleringslager som nå begynner å nærme seg «best før»-holdbarhet. Selv om man får solgt varene ut fra reguleringslager, betyr det imidlertid ikke at kjøttet umiddelbart går ut av markedet ved å bli solgt ut til forbruker. Det kan være aktører som deltar på tiltaket som kun øker mengden kjøtt på egne lager, slik at markedet i praksis fortsatt vil være like mettet på kjøtt i tiden fremover.

Dette er andre gangen Nortura foreslår et slikt tiltak med kobling mellom uttak av ferske slakt og størrelsen på frysefradraget, og de har hatt positive erfaringer på svin. Det er derfor ikke usannsynlig at tiltaket vil bli foreslått flere ganger. For å nærmere vurdere effekten av tiltaket, hvordan det slår ut for ulike aktører, og hvordan det best kan innrettes, mener Landbruksdirektoratet at koblingen mellom frysefradraget og uttak av ferske slakt bør evalueres i etterkant av dette tiltaket. En evaluering av tiltaket bør bl.a. omfatte tiltakets effektivitet som markedsreguleringstiltak og tiltakets forhold til konkurransenøytralitetsprinsippet. Evalueringen bør også da inkludere det gjennomførte tiltaket på svin vedtatt i sak 50/24. Landbruksdirektoratet foreslår derfor at Omsetningsrådet ber Nortura gjennomføre en slik evaluering i første halvår 2025, når de har fått erfaringer med tiltaket som nå er foreslått. Fordi dette er et tiltak som også kan være aktuelt å nytte i fremtiden, er det også grunn til, i forbindelse med evalueringen, å vurdere om det skal foreslås å utforme retningslinjer for tiltaket som kan inntas i retningslinjer for markedsregulering av kjøtt. Landbruksdirektoratet vil vurdere og evt. utarbeide slike retningslinjer basert på evalueringen fra Nortura.

Gitt at halvparten av mengden selges med 30 prosent frysefradrag, vil det gi en økt kostnad på om lag 25 mill. kroner. Siden dette tiltaket skal gjelde i 2025 kan kostnaden tas høyde for ved fastsettelse av omsetningsavgiften for 2025.

Nortura ser behov for å informere om tiltaket umiddelbart etter Omsetningsrådets vedtak. I sak 50/24 som omhandlet svin ble det påpekt at Nortura burde legge ut informasjon på sine nettsider i tillegg til å varsle aktørene direkte via e-post, noe Nortura også gjorde i etterkant av vedtak i sak 50/24. Landbruksdirektoratet regner med at Nortura også følger denne praksisen i denne saken. Landbruksdirektoratet foreslår for Omsetningsrådet at Nortura gis tillatelse til å varsle bransjen om tiltaket umiddelbart etter Omsetningsrådets møte 19. september 2024.